Obraćanje visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Miroslava Lajčaka Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine na zajedničkoj sjednici

Integracija ili izolacija

Gospodine predsjedavajući, gospodo predsjednici entitetskih skupština, premijeri i poslanici,

Na funkciji Visokog predstavnika i Specijalnog predstavnika Evropske unije u Bosni i Hercegovini sam dva mjeseca. Tokom jula i avgusta sam održao mnogo sastanaka sa političkim liderima, i pažljivo sam saslušao ono što su mi imali reći. Sada je došlo vrijeme da malo detaljnije podijelim sa vama svoje procjene o onome što je potrebno da bi Bosna i Hercegovina krenula naprijed. Imajući u vidu ključnu ulogu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, ovo je pravo mjesto da izložim svoja razmišljanja i zahvaljujem vam se na prilici koju ste mi za to pružili.

Ovo nije govor povodom “uobičajenih aktivnosti”. U posljednjoj godini, a naročito u nekoliko posljednjih dana, nismo ni imali “uobičajenih aktivnosti”. Vi to znate isto kao i ja. Prema

tome, htio bih iskoristiti ovu priliku i naglasiti šta mislim da treba da uradimo, vi u Bosni i Hercegovini, ali i mi u međunarodnoj zajednici, u narednim mjesecima, kako bismo se izvukli iz kolotečine u kojoj se sada nalazimo.

Problem, kako ga ja vidim (i ovdje ću biti direktan), jeste to što vi, dakle politički establišment u ovoj zemlji, niste održali radni konsenzus o onome šta je strateški cilj ove zemlje, šta zaista želite da ostvarite i šta je politički realno ostvariti. Svako od vas tvrdi da je za evropske integracije, a ipak se, deprimirajuće često, nalaze razlozi da se ta integracija stavi na čekanje. Ja sam danas ovdje da vam kažem da se morate kolektivno odlučiti – da li želite integraciju ili želite izolaciju?

Svi moramo prihvatiti činjenicu da je posljednja godina dana bila očajno loša. Gotovo nikakvi pomaci nisu postignuti u dogovaranju i sprovođenju reformi koje su potrebne da bi se unaprijedio život ljudi i ova zemlja približila Evropi. Podatak da je samo jedan zakon sa liste uslova neophodnih za napredak u procesu Stabilizacije i pridruživanja sa Evropskom unijom usvojen u ovom parlamentu govori sam za sebe. Pored toga, politička atmosfera je zatrovana negativnom retorikom, uzajamnim optuživanjem i nepostojanjem želje da se pronađu rješenja za goruće probleme.

Normalna i konstruktivna politika

Ako postoji poruka za koju bih želio da danas bude upućena iz ovog Doma, onda je to da svi mi imamo priliku da se izvučemo iz ove apsolutno neproduktivne faze. Ne moramo biti zaglavljeni u stalnom ciklusu beskorisnih argumenata.

Htio bih biti jasan – možemo se vratiti normalnoj, konstruktivnoj politici koja svima donosi korist, i možemo se vratiti tom načinu rada bez odlaganja.

Ja sam prihvatio dužnost visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU, jer sam uvjeren da se ova dvostruka dužnost može iskoristiti kao pomoć Bosni i Hercegovini i njenim građanima da lakše načine pomake ka poziciji prosperitetne stabilnosti u Evropi.

Do sada sam imao mnogo susreta sa gradjanima, te sam se uvjerio da statistike koje govore o 70 – procentnoj aktivnoj potpori evropskog puta nisu uveličane.

Alarmantan je, u stvari, još jedan drugi 70 – procentni podatak, a tiče se broja mladih ljudi koji bi, ako bi imali mogućnost, željeli napustiti BiH. Taj broj, za svakog poslanika ovdje, mora biti razlog, ne da se samo zamisli, nego i promjeni stil političkog djelovanja. Naš rad ne može biti dobar, ako nas naša djeca žele napustiti. Kao i većina građana ove države, i mladi ljudi osjećaju ovo tapkanje u mjestu, neprestano vraćanje u prošlost, osjećaj krivice, koji nas neprestano drže u začaranom krugu, pri čemu se Evropa, a i najbliža okolina, stalno kreću naprijed. Mnogo zavisi od vas, poslanika Parlamenta Bosne i Hercegovine, zatim poslanika entiteta i svih drugih nivoa vlasti, da se taj začarani krug prekine. Ne bismo o tome trebali diskutovati. Treba reagovati odmah. Evropska unija se neće prilagođavati vama, treba da bude obrnuto.

Vrijeme je da se napokon okonča praksa preispitivanja postojanja države i njenih sastavnih dijelova. Bosna i Hercegovina je međunarodno priznata suverena država, čiji je teritorijalni integritet zagarantovan međunarodnim pravom. Prema Ustavu, Republika Srpska i Federacija BiH su entiteti u okviru države Bosne i Hercegovine. Izmjene Ustava mogu se činiti jedino u skladu sa postupkom predviđenim Ustavom. U junu ove godine, međunarodna zajednica je ponovila svoju apsolutnu privrženost poslijeratnom mirovnom sporazumu i stavila jasno do znanja da neće tolerisati nikakve pokušaje podrivanja Daytonskog mirovnog sporazuma i da neće ostati pasivna u svjetlu provokativnih izjava ili aktivnosti – bez

obzira od koga dolazile. Ova pozicija i danas je u potpunosti ista.

Ustav se jedino može mijenjati kroz proceduru propisanu samim Ustavom. Prema tome, niko se ne može jednostrano otcijepiti, niti ukinuti entitete ili druge ustavne kategorije. Nema potrebe da se iko osjeća ugroženim. Zato želim da iskoristim ovu priliku da poručim svim političarima da se uzdrže od praznih prijetnji i širenja straha i vrate se izgradnji konsenzusa o tome kako planirati put u Evropu..

Izolacija ili integracija – to je u ovom trenutku vaš izbor i vaša odgovornost.

Ako želite proteklu protraćenu godinu ostaviti iza sebe, onda ostavite iza sebe i retoriku, i, umjesto toga, predlažem da se zajednički uključimo u rad na nečem boljem od totalnog zastoja i straha.

Rekli smo već da ogromna većina građana BiH zaista želi da uđe u Evropu. Kako se to može postići nije neka mudrost; to čak nije ni ogroman poduhvat. Radi se o nekoliko godina temeljnih i stalnih reformi koje će u velikoj mjeri unaprijediti životni standard i osigurati bliske veze sa Evropom, što većina građana i želi. Da li je ovo, zaista, prijedlog kome bi se iko odgovoran i pošten ozbiljno protivio?

Dakle, krenimo putem kojim jasna većina građana, svakog konstitutivnog naroda i ostalih, želi krenuti. Namjerno naglašavam ovaj posljednji aspekt; BiH jeste multietnička država sa tri konstitutivna naroda i ostalim građanima. Prema tome, dajte da jednostavno izbacimo maksimalističku retoriku, i to na svim stranama.

Reforma policije

Šta treba da uradimo?

Prvo moramo završiti reformu policije.

Svima nam je poznato da je sporazum mogao do sada biti na snazi da nismo krenuli mračnim putem izolacije i samodopadajuće retorike.

Reforma mora biti u skladu sa tri principa Evropske unije. Prihvatanje ova tri principa od strane državnog i entitetskih parlamenata 5. oktobra 2005. godine – prije skoro dvije godine – otvorilo je proces pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Kao što svi znamo, Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju neće biti potpisan bez sporazuma o policiji koji je u skladu sa ta tri principa.

Imajmo svi u vidu činjenicu da su tri parlamenta formalno prihvatila ova tri principa. Dogovor je bio postignut: glasovi su bili dati; obaveza je preuzeta. Odlaganje u protekle dvije godine – što je odložilo i potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, a što je dalje onemogućilo da građani ove države iskoriste prednosti integracije – je bilo potpuno nepotrebno.

Čuo sam da se govori kako građani ne razumiju šta znače tri principa. Dozvolite da vam objasnim šta će ova tri principa – koja ste svi prihvatili – značiti u praksi.

Prema prvom principu EU, sve zakonodavne i budžetske nadležnosti za sva policijska pitanja treba da budu na državnom nivou. To, između ostalog, znači da samo ovo tijelo, dakle Parlamentarna skupština BiH, može usvajati zakone i budžete koji se odnose na policijska pitanja. To znači da će sva policijska tijela u budućnosti biti pravno definisana kao organizacije države BiH.

Drugi princip – da nema miješanja politike u operativni rad policije – znači upravo to: postojaće nadzor na nivou utvrđivanja politike, ali operativna nezavisnost se mora garantovati. Uklanjanje politike iz svakodnevnog policijskog rada je nešto što, kako znamo, podržava većina građana BiH.

Treći princip – da funkcionalne lokalne policijske oblasti moraju biti određene na osnovu tehničkih kriterijuma za policijski rad, gdje se operativna komanda vrši na lokalnom nivou, najbolji je način da se policija dovede u zajednicu kojoj služi.

O reformi policije se u zadnjih nekoliko dana reklo i napisalo svašta. U toj diskusiji sam pronašao uglavnom tradicionalne klišee. Uostalom, dovoljno je samo da suprotstavimo načelne argumente, koje su iznijeli lideri SDA, SBiH s jedne strane, i grupa stranaka iz RS sa druge strane, i biće jasno kako se isti uzajamno eliminišu. Došlo je i do toga, da je plan kritikovan zbog toga što poštuje Ustav ove zemlje, što je sigurno jedinstven slučaj u svijetu. To ne samo da nije ozbiljno, ali to jeste protiv Daytonskog sporazuma.

Prijedlog o reformi policije mora da bude ni manje ni više nego prijedlog o policiji koji se zasniva na evropskim principima. Da preko policije ne pokušavamo da riješimo sve probleme sa kojima se ova zemlja suočava – od ratnih zločina pa do budućeg ustavnog uređenja. Problemi postoje i jesu veoma ozbiljni i relevantni. Ali, moramo ih rješavati jedan po jedan. Moramo da idemo korak po korak – a prvi korak je upravo reforma policije. Svjesno ili nesvjesno, ubacivanje svih bosanskohercegovačkih problema u reformu policije stvara čvor koji nikad neće biti moguće razmrsiti. Rješenje koje je ponuđeno ne prejudicira novi Ustavni aranžman. Poslje usvajanja novog Ustava svaka oblast će morati biti usklađena sa novim odredbama, uključujući i reformu policije.

Činjenica jeste da prihvatanje ovog prijedloga, koji sam nakon usaglašavanja sa institucijama EU, posebno sa Policijskom Misijom EU i predstavnicima međunarodne zajednice, predložio prošle sedmice, zahtijeva samo malo dobre volje i spremnosti na kompromis. Demonstracija takvih kvaliteta, koji bi trebalo da su u osnovi djelovanja svakog ozbiljnog političara, ne samo da omogućavaju da se prevaziđe ova prepreka, koja već dugo vremena blokira sve političke procese u Bosni i Hercegovini,

nego štaviše, otvara ovoj zemlji put za potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i daje šansu da BiH sustigne susjedne zemlje na putu ka evropskim integracijama. Nije to prijedlog za jedne ili druge, niti je to prijedlog protiv jednih ili drugih. To je prijedlog za Bosnu i Hercegovinu. Tako je napisan, tako treba da bude pročitan.

Važno je, ipak da su svi politički lideri prihvatili nastavak procesa, te da su iznijeli svoje stavove i komentare. Sada nas očekuje period analiza tih stavova, pa tehničkih pregovora, koji sigurno neće biti jednostavni. Ključ za njihov uspjeh će biti politička odgovornost svih aktera. Ako ne prevaziđemo dosadašnji stil političkog djelovanja – da su političkim strankama važniji uski stranački interesi od interesa države i građana, i da svaki kompromis za njih znači politički poraz – onda nećemo dobiti sporazum. U tom slučaju, gubitnik neće biti međunarodna zajednica, niti visoki predstavnik.

Rekao sam već da je prijedlog zakona o policiji prjedlog koji se tiče samo policije. Istovremeno želim vrlo jasno da kažem da će posljedice procesa u kojem se trenutno nalazimo biti mnogo šire. Naime, za medjunarodnu zajednicu koja prati sve ovo sa ogromnom pažnjom će postizanje ili odbijanje sporazuma biti jasan signal o zrelosti vodećih političara ove zemlje i njihovoj spremnosti da vode BiH civilizovanim, evropskim putem.

U slučaju odbacivanja plana koji vodi ovu zemlju prema Evropskoj uniji, gubitnik će biti Bosna i Hercegovina i njeni građani, kojima će biti oduzeta evropska perspektiva, perspektiva koja nema alternativu. Takvo ponašanje ne bi moglo ostati bez posljedica. Bilo bi politički naivno misliti da međunarodna zajednica neće adekvatno reagovati na takvu neodgovornost i takvo izazivanje. Jasno je da bi međunarodna zajednica morala da promijeni svoju politiku prema BiH.

Reforma policije je evropski uslov. Ulazak u EU je dobrovoljan, na to nikoga ne možete prisiliti, i ako se neka

zemlja odluči na to, onda mora prihvatiti pravila igre.

Dakle, ako izgubimo septembar, izgubili smo cijelu godinu. I zidovi oko Bosne i Hercegovine će biti još viši.

Da do toga ne bi došlo, moramo da idemo dalje. Poslije toliko patnje, izolacije i podjela, građani BiH zaslužuju da žive u miru, prosperitetu, demokratiji, u jednoj evropskoj državi koja profitira od svog pridruženog članstva u EU, a koja ima realnu perspektivu da, u dogledno vrijeme, postane njen punopravan član.

Prednosti Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Od samita EU u Solunu 2003 do samita u Salzburgu 2006 na svim relevantnim skupovima Evropske Unije je potvrđeno da je EU otvorena za članstvo zemalja Zapadnog Balkana uključujući Bosnu i Hercegovinu. U tom procesu je prvi značajan korak upravo Sporazum o Stabilizaciji i Pridruživanju. U međufazi od potpisivanja tog sporazuma i konačnog pristupanja Evropskoj Uniji nema dodatnog ugovornog odnosa sa Evropskom Unijom.

Sljedeće sedmice putujem u Brisel, gdje ću se sastati sa visokim zvaničnicima Evropske unije i izvijestiti ih o trenutnom stanju u pogledu mjera i aktivnosti koje Bosna i Hercegovina preduzima u cilju EU integracija. Moja procjena može da bude optimistična samo ako budem vidio znakove da su ključni politički akteri spremni da se vrate politici konsenzusa koja može dovesti do političkih sporazuma i usvajanja zakona neophodnih za evropske integracije i praktično poboljšanje životnog standarda. Toga, trenutno, nažalost, nema.

Iskustvo svih zemalja koje su uspješno završile proces tranzicije pokazuje da je ključna pretpostavka za taj uspjeh ideja koja ima potencijal da oko sebe okupi cijelo društvo, odnosno njegovu odlučujuću većinu. Bez takve centralne ideje,

nijedna zemlja ne može da krene naprijed. Jedan od razloga zbog kojih BiH tapka u mjestu je upravo nepostojanje takve ideje, takvog prioriteta. Ono što se smatra prioritetom za Bošnjake nije tako doživljavano kod Srba ili Hrvata, a isto važi i za ostale konstitutivne narode. Iskustvo, pa i činjenice, pokazuju da je upravo evropska perspektiva jedina ideja koja ima ne samo podršku većine svih građana BiH, ali koja ima i potencijal da postane platforma zahvaljujući kojoj ova zemlja može da krene naprijed. Molim vas da tu šansu ne propustimo.

Znam da je pojam "Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju" nešto što je ljudima poznato, ali možda ne razumiju dovoljno šta će to značiti za Bosnu i Hercegovinu. Dopustite da vam objasnim kakve će biti beneficije ako nastavite integraciju u Evropsku uniju i da dam nekoliko primjera za to:

SSP je prvi korak u procesu integracije u EU. On potvrđuje da su izgledi za članstvo u EU otvoreni za BiH.

BiH će uspostaviti trgovinske odnose sa jednim od najvećih tržišta na svijetu; skoro 500 miliona potencijalnih potrošača.

Proizvodi iz BiH mogu se izvoziti bez carinskih dažbina, dok BiH može zadržati carinske dažbine za proizvode iz EU u određenom tranzicionom periodu. Od suštinskog je značaja iskoristiti ovo vrijeme za jačanje ekonomije BiH.

Imaćete mogućnost da preduzeća iz BiH i pojedinci osnivaju preduzeća ili filijale u zemljama EU – kao svaki drugi građanin ili preduzeće iz EU.

Građani BiH koji zakonito rade u zemljama članicama EU i njihovi bračni drugovi će, kada je posao u pitanju, imati isti tretman kao i državljani zemalja EU.

To će značiti mogućnost da institucije BiH dobiju finansijska sredstva u oblastima zdravstva, obrazovanja, sporta, kulture, socijalne politike, zapošljavanja i okoliša.

Potpisivanjem SSP-a BiH preuzima odgovornost za usklađivanje svojih zakona sa zakonima EU. Ovo će značiti bolju zaštitu potrošača, jednake prilike za sve ljude, bez obzira na njihovu vjersku pripadnost, nacionalnost, itd, sigurnost hrane i drugih proizvoda, efikasnije javne usluge, transparentniju potrošnju novca poreskih obveznika. SSP se ne tiče samo odnosa sa EU. On se tiče vašeg napretka.

Ponovo, dozvolite da budem jasan – ne vjerujem da bilo ko od vas želi da uskrati prednosti građanima ove zemlje. Ono što se desilo jeste pasivno prepuštanje zastoju – vrijeme je da prekinemo ovaj zastoj, zaustavimo pasivnost, krenemo naprijed i damo građanima pozitivne rezultate. Sve partije koje su danas ovdje zastupljene, su za vrijeme posljednje predizborne kampanje koristile evropsku integraciju kao slogan i imaju u svom programu barem nekoliko rečenica o nužnosti priključenja Evropskoj uniji. Da li vama evropska integracija služi samo za propagandu, ili zaista mislite da je to potrebno ovoj zemlji? Ako mislite ozbiljno, onda morate nešto i da uradite za to.

Ustavna reforma

Tek kada riješimo pitanje reforme policije, možemo početi da se bavimo ustavnom reformom. Cilj je jednostavan, i to je cilj koji niko u ovoj prostoriji ne osporava: da ova zemlja dobije praktičan, ekonomičan i efikasan sistem upravljanja. To je dugoročni cilj, ali napredak se i ovdje može ostvariti uvijek i samo konsenzusom. U ovom trenutku, spremnost za takav konsenzus ne postoji. Nespremnost za postizanje dogovora je razlog zbog kojeg ova zemlja ostaje siromašna, podijeljena i nefunkcionalna. Zbog toga građani plaćaju visoku cijenu.

Predstojeće aktivnosti

Krajem jula, Evropska komisija je napravila spisak od 27

aktivnosti koje moraju biti sprovedene prije krajnjeg datuma za izvještaj o ostvarenom napretku. Reforma policije je najvažnija među ovim aktivnostima. Ali, postoji i 26 drugih prioriteta koji se moraju hitno riješiti. Šta preduzima Vijeće ministara i šta preduzima Parlamentarna skupština kako bi riješili ovih 26 pitanja? Šta preduzimaju vlade i parlamenti Federacije i RS?

Ova zemlja neće krenuti naprijed ukoliko se njeni lideri ne angažuju i urade ono što je potrebno. Mislim da svaka osoba koja se nalazi ovdje i koja racionalno razmišlja, treba željeti da iskoristi ovu šansu.

Politika i siromaštvo

Kao ilustracija, samo u 2006. godini, ova zemlja je izgubila povoljne kredite u vrijednosti 100 miliona dolara iz sredstava Svjetske banke, jer jednostavno nije zadovoljila postavljene uslove. Ne mogu vjerovati da ovo smatrate prihvatljivim, da biste samo slegli ramenima – ja znam da će građani ove zemlje to smatrati skandaloznim.

Naglasio sam već da nemate više vremena za gubljenje na polju integracija u EU. Dozvolite mi da, isto tako, naglasim da nemate više vremena za gubljenje ni na polju ekonomskog razvoja. Sve dok budete stajali u mjestu, građani će biti siromašni – a već su suviše dugo primorani da trpe veoma teške uslove života. Zvanični podaci pokazuju da je ogromni deo stanovništva nezaposlen. I tu mora nešto da se uradi. Političari, vlade i parlamenti ove zemlje su odgovorni za ekonomski napredak i bolji životni standard. Bez stranih ulaganja nema novih radnih mjesta, a bez reformi u zemlji, bez poboljšanja pravnog okvira, strani kapital neće doći u BiH, jer se neće osjećati sigurnim.

Među pitanjima o kojima će se razgovarati u narednim sedmicama jeste i pitanje uspostavljanja Socijalno-ekonomskog vijeća BiH

putem zakona – ovo će pomoći uspostavljanju efikasnog dijaloga između ekonomskih aktera i vlasti. To se potvrdilo u svim državama koje su uspješno prošle proces tranzicije. Pa ipak, ovdje u BiH, neki politički lideri sprečavaju svoje predstavnike da učestvuju u pokretanju ove inicijative!

Što se tiče ostalih veoma važnih ekonomskih zakona, ovdje bih nažalost mogao doslovno da ponovim ono što je moj prethodnik rekao u govorima pred vama. To pokazuje da praktično ništa od toga nije do danas ispunjeno.

Drago mi je da ima barem jedan izuzetak i pozdravljam ratifikaciju ugovora o CEFTA-i.

Medjutim, želim takođe da vas podsjetim na sljedeće korake koji moraju biti preduzete kako bi se ekonomija oslobodila te omogućio njen rast – ovi koraci uključuju konsolidaciju jedinstvenog ekonomskog prostora, kako bi se razvile ekonomije obima, osavremenjivanje bankarske supervizije i komercijalnog zakona, ratifikovanje regionalnog sporazuma o avijaciji te potpuno sprovođenje obaveza iz Ugovora o energiji, racionalizovanje plata u javnom sektoru, odgovarajuće regulisanje farmaceutskog tržišta te liberalizaciju tržišta rada.

Odgovarajući zakoni su izrađeni i o njima se vodila sveobuhvatna rasprava, pa ipak, više od godinu dana ključni ekonomski koraci su odgođeni zbog opšteg političkog zastoja.

U toku sljedećeg mjeseca, sazvaću konferenciju na temu ekonomije koja će okupiti kreatore politike i predstavnike radnika, poslodavaca, preduzetnika i potrošača. Iskustvo iz drugih zemalja u tranziciji, uključujući i moju vlastitu, govori da je sasvim nerazumno očekivati od građana da se podvrgnu teškoćama bez očekivanja neke vrste vidljive dobiti. Nama nisu potrebne samo ekonomske reforme – potrebne su nam ekonomske reforme koje funkcionišu, koje život čine boljim, koje stvaraju više radnih mjesta i viši životni standard.

Želim da ovaj ključni prijedlog vratim ponovo u glavne tokove politike u BiH.

Pravda i ratni zločini

Jedno je jasno – nema prosperitetnog društva bez osjećaja pravde. A teško je uopšte zamisliti budućnost bez prosperiteta. Zato i budućnost ove zemlje počiva na zadovoljenju pravde. Taj proces moramo proći da bismo mogli ozbiljno da govorimo o evropskoj budućnosti, bilo kakvoj budućnosti za Bosnu i Hercegovinu.

Bosni i Hercegovini je potreban moderan, čvrst i nezavistan pravosudni sistem, kompatibilan s evropskim standardima, koji će državi omogućiti da zaštiti njene osnovne vrijednosti, a naročito da se suoči sa izazovima koji te vrijednosti najviše ugrožavaju – ratnim zločinima, finansijskim i organizovanim kriminalom prije svega.

Kako bi se zemlja suočila s prošlošću, potrebno je usvojiti, i to u vrlo kratkom roku, Državnu strategiju za rješavanje predmeta ratnih zločina. Porodice žrtava ne mogu čekati unedogled na satisfakciju pred sudovima, a broj potencijalnih predmeta jasno pokazuje da postoji potreba za sveobuhvatnim strateškim pristupom ovom problemu. Dio strategije svakako mora biti posvećen poboljšanju regionalne saradnje u procesuiranju predmeta ratnih zločina. Kao prvi korak u tom smislu, očekujem od organa vlasti BiH da omoguće Glavnom tužiocu BiH da potpiše bilateralne sporazume sa susjednim zemljama o razmjeni dokaza i informacija vezanih za osumnjičene ratne zločince koji se nalaze u Srbiji, Hrvatskoj ili Crnoj Gori. Sve ove zemlje su međusobno već potpisale ovakve sporazume, osim Bosne i Hercegovine. Prema tome, politička volja i ovdje nedostaje, a vi morate dokazati da ste zainteresovani za smanjenje prostora nekažnjivosti koji danas uživaju mnogi počinioci ratnih zločina.

Potrebno je, takođe, što prije finalizirati i usvojiti generalnu Strategiju reforme sektora pravosuđa u Bosni i Hercegovini. Pravni stručnjaci već rade na ovome i među njima bi lako moglo doći do saglasnosti o strateškim ciljevima. Međutim, ne postoji politička podrška ovom procesu. Vi, parlamentarci, ste adresa sa koje ta podrška mora doći, jer se radi o stvaranju neophodnih uslova za napredak, ne samo u ovom sektoru. Kada pravosuđe funkcioniše, počnu funkcionisati i mnogi drugi sektori društva. Ali, još jednom ponavljam: podrška ovom procesu ne znači političko miješanje u sastav i rad pravosudnih organa, motivisano isključivo sebičnim i kratkoročnim privatnim ciljevima.

Na inicijativu moje kancelarije, krajem septembra planiramo sazvati sastanak sa ciljem razmjene mišljenja između predstavnika pravosuđa, ministarstava pravde i međunarodnih donatora, oko buduće podrške reformama pravosuđa u Bosni i Hercegovini. Na tom sastanku ćemo utvrditi jasne kratkoročne prioritete koje bi trebalo realizovati najkasnije do kraja februara 2008. godine, kako bi obezbijedili dalju podršku međunarodne zajednice reformama pravosuđa. Pored završetka rada na izradi dvije gore pomenute strategije, tu se prvenstveno misli na obezbjeđivanje finansiranja projekta izgradnje državnog zatvora i rješavanje pitanja budžeta za pravosuđe. Zaključci koji budu proizašli sa tog skupa će biti poznati svima i očekujem nedvosmislenu podršku njihovoj realizaciji.

Državna imovina

Zakon kojim se uvodi privremena zabrana raspolaganja državnom imovinom Bosne i Hercegovine i entiteta prestaje da važi 30. septembra, što znači za manje od mjesec dana. Državna imovina je i dalje važan aspekt plana reformi u Bosni i Hercegovini kako bi se osiguralo da svaki nivo vlasti ima na raspolaganju potrebna sredstva za sprovođenje svojih ustavnih nadležnosti.

Država, entiteti i Brčko Distrikt moraju se što prije saglasiti i potpisati Međuinstitucionalni sporazum o raspodjeli ovih sredstava. Ništa nije učinjeno, čak nije organizovan niti jedan sastanak, od kada je krajem maja najavljeno da će Zakon ostati na snazi do 30. septembra.

U julu su se tri premijera usaglasila oko Osnovnih principa za rješavanje pitanja nepokretne i pokretne vojne imovine. Međutim, sada je na osnovu tog dogovora potrebno preduzeti konkretne aktivnosti i dogovor pretočiti u funkcionalne dokumente koji su u skladu sa Zakonom o odbrani BiH i tehničkim smjernicama NATO-a. Spreman sam da aktivno podržim ovaj proces.

Iskustva drugih zemalja

Neki će možda odmah reći kako je lako strancima koji samo dođu ovdje i iznesu otrcane fraze.

Međutim, zahvaljujući mom porijeklu i mom ličnom iskustvu, ne smatram da sam neupućen u situaciju koja vlada u BiH, i svakako ne izlažem otrcane fraze, nego praktične programe.

Pozvao sam vas da odustanete od beskorisne retorike koja je obilježila prošlu godinu. To nisam učinio zato što sam tako naivan da smatram kako se ogorčenost i mržnja prouzrokovana sukobom može jednostavno izbrisati. Naravno da ne može. Zapravo, smatram da sada morate preduzimati energične i stalne napore da obezbijedite pravdu, istinu i pomirenje, ali to morate činiti zajedno s naporima na poboljšanju političke, ekonomske, socijalne i diplomatske situacije u kojoj se nalazi Bosna i Hercegovina.

Mi, koji u Bosni i Hercegovini radimo za međunarodnu zajednicu, bilo u njezinim institucijama, ili kao diplomatski predstavnici država, imamo sve više problema da objasnimo našim nadređenima, šta se to u Bosni i Hercegovini stvarno

dešava. Ne da to ne znamo opisati ili objasniti, ali, sve češće nailazimo na nerazumijevanje pomenutih «principijelnih detalja», koji vas spriječavaju da postignete cilj – rješavanje problema. Često nas pitaju: «To je stvarno razlog zašto nije moguće potpisati ugovor o stabilizaciji i pridruživanju?». Bojim se da, ako se ovakav trend ne zaustavi što je prije moguće, ne samo da neće razumjeti vas, već ni nas koji smo tu da vam pomognemo.

Ukoliko želite izabrati integraciju umjesto izolacije, ukoliko smatrate da je potrebno podvući crtu nakon grozne protekle godine, ukoliko vjerujete da građanima Bosne i Hercegovine možemo ponuditi novi početak, onda to i pokažite svojim konstruktvnim stavom i kreativnim pristupom ključnim zadacima sa kojima se moramo suočiti u narednih nekoliko sedmica i mjeseci.

Ako ne, onda treba da budete svjesni da ste preuzeli odgovornost za izolaciju i njene posljedice – državotvorne, političke, ekonomske, socijalne, duhovne i moralne. Zato apelujem na vašu mudrost i odgovornost i uveravam vas Gospodo, da ću ja sa svoje strane uraditi sve, iskoristiću sve svoje mogućnosti i ovlašćenja, sav autoritet međunarodne zajednice da se uspješno završi započeti reformski proces, jer duboko vjerujem da je to u interesu ove zemlje, oba entiteta i svih njenih gradjana!

Hvala na pažnji.